

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 2

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Правова держава та демократичне суспільство:
фактори розвитку та взаємодії”
м. Київ, МАУП, 14 квітня 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 30.03.16)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 2: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. “Правова держава
та демократичне суспільство: фактори розвитку та взаємодії”, 14 квітня
2016 р. / редкол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 448 с. : іл. — Бі-
бліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Гринько А. А. Законодавство України про офшори: етапи формування та реалії сьогодення	231
Зінченко О. В. Теоретико-методологічні засади реформування системи державного управління промисловою власністю в умовах євроінтеграції.....	235
Дереновський Р. М., Заболотна О. В. Актуальні проблеми здійснення правосуддя в Україні шляхом призначення та проведення експертизи в судових процесах та шляхи їх вирішення.....	241
Доносо Варгас Дієго Хосе, Доносо Варгас Сантьяго Феліпе Енергетична безпека України: становлення національної стратегії.....	245
Курчина Т. О., Мельниченко Я. Б., Чорний Е. В. Інформаційний простір України в контексті процесів глобалізації.....	248
Кобржицький В. В., Репченко А. Ю. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності та перспективи розвитку вітчизняних підприємств у контексті руху України до Європи	251
Корінчевська І. А. Адаптування міжнародно-правових документів з прав людини на охорону здоров'я до вітчизняних реалій	255
Лапицька Н. І. Особливості процесу адаптації персоналу в умовах системної кризи	258
Левченко М. О. Роль підготовки допризовної молоді до військової служби в освітньому середовищі на сучасному етапі	261
Медвідь А. М., Грицуненко Я. С., Твердохліб А. І. Феномен автономії: міжнародний досвід.....	265
Міхатуліна О. М. Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю та засоби державного захисту прав суб'єктів господарювання	268
Шашкова-Журавель І. О. Участь МОП в міжнародно-правовій системі охорони праці будівельників	271
Швець Н. Г. Використання активних методів вивчення дисципліни “Основи охорони праці” студентами напряму “Правознавство”	274
Антоняк Я. Ю. До питання про організацію розвідувальної діяльності у гетьманаті за правління К. Розумовського	277

ДОПОВІДІ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ

Башлаєв А. П. До проблеми інвестиційно-інноваційної моделі економіки сучасної України як потенційного фактора формування ринкової економіки правової держави	280
Біленко Л. М. Сучасні проблеми розвитку інформаційних технологій та їх вплив на розвиток суспільства	284

А. М. МЕДВІДЬ

доктор філософії в галузі політології, доцент, МАУП, м. Київ

Я. С. ГРИЦУТЕНКО

аспірант, МАУП, м. Київ

А. І. ТВЕРДОХЛІБ

магістрант, МАУП, м. Київ

ФЕНОМЕН АВТОНОМІЇ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Автономія (від грец. *autjnomia* — самоуправління, незалежність, *autos* — сам (один), *nomos* — закон) — у широкому розумінні — надання деяким частинам держави (областям, департаментам, провінціям та ін.) прав на самоврядування в адміністративній сфері; у вузькому, спеціальному розумінні — широке внутрішнє самоврядування політико-національного або національно-територіального утворення в рамках єдиної держави і стосується всіх сфер життя і діяльності, зокрема, деяких питань законодавства. Таким утвореннями, зокрема, є: республіка, область, округ — у Російській Федерації; область — в Іспанії, Італії; губернія — у Фінляндії; окремі регіони (Гренландія, Фарерські острови) — в Данії тощо. З 1924 по 1940 рр. у складі України була Молдовська Автономна Радянська Соціалістична Республіка. В лютому 1991 р. Кримську область України перетворено на Кримську Автономну Радянську Соціалістичну Республіку (з квітня 1992 р. — Автономна Республіка Крим) [3, с. 227–237;].

Автономія може бути державно-територіальним утворенням у складі федеративної держави або адміністративно-територіальним утворенням у складі унітарної чи федеративної держави. Державно-територіальна (політична) автономія (автономна республіка) склалася в колишньому СРСР. Вона діє в сучасній Російській Федерації. Характеризується наявністю окремих ознак держави, більшим обсягом самостійних прав, ніж адміністративно-територіальна автономія. Це — власна конституція, свої самостійно сформовані органи законодавчої і виконавчої влади, символи і столиця; тут поряд із загальнодержавним діють свої закони. Адміністративно-територіальна автономія (область, округ, губернія, регіон) не має усіх названих ознак і поширюється тільки на сферу управління. Її правовий статус визначається спеціальним актом (законом, положенням) держави, на території якої вона створена [4, с. 18–21].

Статус автономії надається окремим частинам держави, які відрізняються від інших історичними, географічними, економічними особливостями, своїм національним складом, соціальними умовами, побутом тощо. В більшості країн надання автономії пов'язане насамперед з децентралізацією управління, у деяких — з вирішенням національного питання (напр., у Росії). Автономія означає широку самостійність та ініціативу автономного утворення і його населення у здійсненні державної влади, управлінні місцевими справами, забезпеченні соціально-економічного і культурного розвитку своєї території. Автономія представлена у вищих органах державної влади країни, де вона створена [1, с. 37–38].

Автономні утворення є складовою частиною суверенної держави. Межі здійснення ними державної влади та ін. повноважень визначаються конституцією та ін. законами держави до складу якої вони входять. Правові акти, які визначають статус автономії, затверджуються або приймаються загальнодержавним законом. Закони та інші правові акти автономних утворень є складовою частиною загальнодержавного законодавства і не повинні суперечити загальнодержавним конституції або іншим законам, а в разі такої суперечності їх дія може скасовуватися, Органи влади автономії приводять в життя на своїй території загальнодержавну політику з урахуванням місцевих умов, забезпечують дотримання загальнодержавних конституції та інших законів. Залежно від цілей і завдань, які розв'язуються за допомогою автономії, розрізняють: національну, територіальну, національно-територіальну, культурну та інші різновиди автономії. Автономія не має універсального міжнародного статусу. Кожна держава, де є автономні утворення, самостійно вирішує питання про надання їм широких чи обмежених повноважень, що визначаються конституцією. Автономія, як правило, надається окремим етнонаціональним спільнотам, які компактно проживають у межах однієї держави і вирізняються від основної маси населення мовою, культурою, релігією тощо. Тому автономія вважається однією з форм самовизначення народів, гарантованого міжнародним правом. Однак найчастіше автономія надається лише під тиском обставин, зокрема відповідних домагань національних меншин, а також загрози виникнення етнорегіональних конфліктів. СENS надання автономії певній спільноті полягає в тому, що вона означає певний ступінь децентралізації, особливо якщо мова йде про федеративну державу. Що ж до унітарних держав, то й тут історичний досвід стверджує, що краще децентралізація та надання автономії, ніж збереження, а тим паче посилення централізації.

В унітарних державах автономія не визнається державним утворенням, а її самостійність суттєво обмежена: статус і статут автономії, тобто правила, які визначають правове становище, повноваження і порядок її діяльності, розробляються, встановлюються, затверджуються центром, його загальнодержавним законом; "автономні" закони можуть бути скасовані, якщо вони суперечать конституції країни та загальнодержавним законам або становлять загрозу безпеці, єдності й територіальній цілісності держави; "автономний" парламент, уряд та інші владні установи здійснюють свою діяльність під наглядом центру, його відповідних органів або уповноважених на те осіб. Разом з тим створення й існування автономії в межах унітарної держави, особливо полі етнічної, є одним з істотних чинників збереження та зміцнення етнополітичної стабільності. З іншого боку, автономія таїть у собі й певну потенційну небезпеку. Вона може виникнути за умови, коли: юридичні, політичні, економічні й інші домагання еліти та більшої частини національної меншини значно перевищують можливості, які надає їм автономія; в політичних настроях національної меншини вже панують сепаратистські тенденції, зокрема переважають настрої створення власної незалежної держави або входження до складу сусідньої держави з огляду на спільність історичної долі, етнічного походження, віросповідання, одержання економічних вигод та ін.; на територію, на якій має бути заснована автономія, претендує сусідня держава (держави); існує реальна загроза виникнення війни тощо [2, с. 318–330].

Отже, виникнення інституту автономії — значний крок на шляху демократизації суспільства, а її існування є вагомим внеском у справу розв'язання етнонаціональних проблем, збереження чи зміцнення етнополітичної стабільності, зокрема запобігання етнорегіональним конфліктам та сепаратизму, за умови, коли вона здійснюється

в межах по-справжньому демократичного процесу. Автономія політично виправдана і має право на існування, якщо вона забезпечує повною мірою пріоритет інтересів і цінностей не лише титульного етносу, а й усіх інших національних груп, що населяють певну територію.

Джерела

1. Корнієнко М. Обласна (регіональна) автономія: федералізація чи децентралізація? // Українське право, 1996, № 1. — С. 36–40.
2. Колодій А. Ф. Національний вимір суспільного буття. — Львів: Астролябія, 2008. — 368 с.
3. Римаренко Ю. І., Шкляр Л. Є., Римаренко С. Ю. Етнодержавознавство. Теоретико-методологічні засади. — К., 2001. — 264 с.
4. Шаповал В. Територіальна організація держави в конституційному праві // Вісник Конституційного Суду України, 2002, № 5. — С. 18–25.